

literatura

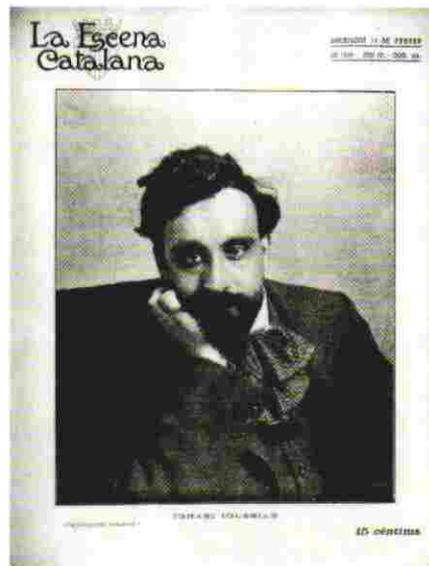
LLUÍS BONADA

Un estudi conclou que el conflicte social va ser central en el teatre català del tombant del segle XIX al XX

El conflicte social va ocupar un espai de centralitat en el teatre català, professional o no, entre la darrera dècada del segle XIX i la primera del XX, demostra Joan Tomàs Martínez Grimalt (Palma, 1984) a través d'un detallat estudi, elaborat amb l'aportació de documentació inèdita, que acaba de presentar Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

L'historiador analitza el fenomen en el llibre *El conflicte social en el teatre català del tombant de segle (1890-1909)*. Una bona part dels grans autors de l'època, i també dels desconeguts, procedents del teatre societari –ateneus, casinos, parròquies, etc.– tractaren amb un interès creixent, conclou, temes clau com la condició obrera, les reivindicacions laborals, la vaga i la sociabilitat de les classes treballadores. Evidentment, des de perspectives diferents, les que es derivaven de la ideologia de l'autor.

Així, els catòlics –que van representar una part molt important del teatre d'aficionats, gràcies a l'extensa xarxa associativa impulsada i creada per l'Església i els missaires en general– ho feren per dignificar l'obrer obedient i religiós i condemnar l'obrer revolucionari i

Ignasi Iglesias, un dels autors analitzats per Martínez Grimalt, a *La Escena Catalana* del 13 de febrer de 1909.

descregut. El teatre catòlic, que, a més, comptava amb el suport de la premsa i de revistes teatrals coreligionàries, havia estat pràcticament arraconat i ignorat pels estudiosos, fins i tot pels estudiosos dels moviments catòlics, indica Martínez Grimalt.

L'estudi s'ha pogut coure gràcies a l'elaboració d'un corpus de teatre social de més de cent obres. L'historiador hi ha pogut derivar tres subcategories: identitat de classe, moral social i debat polític.

Pel que fa als autors, el grup més significatiu, i, al mateix temps, més heterogeni, el formen els escriptors que militen o s'enquadren en la tradició republicana i liberal-democràtica: grans noms com Ignasi Iglesias o Joan Puig i Ferrer, però també d'altres de posteritat inexistent. Un segon, els que pel seu poder econòmic són condescendents amb la classe benestant. Per sobre de tots, Santiago Rusiñol i Àngel Guimerà. Un tercer, els més obertament militants i polititzats, especialment els anarquitzants: noms com Felip Cortiella, Jaume Brossa i Sebastià Gomila. El quart, els catòlics. Els més prolífics i populars van ser el Joaquim Albanell de *Víctima del maçonisme* –el títol ja el delata– i Joan Manubens. Finalment, en un cinquè grup, hi trobem els autors poc marcats políticament, que fan teatre social de manera més escadussera. Els cinc grups, considera l'historiador, configuren la ideologia aproximada del corpus que ha elaborat.